

Täysistunto

Keskiviikko 6.11.2019 klo 14.01—19.16

14. Hallituksen esitys eduskunnalle pienten eläkkeiden korottamista koskeviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 43/2019 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 4/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja edustaja Vehviläinen.

Keskustelu

17.17 **Anu Vehviläinen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 4/2019. Mietintö käsittelee pienten verorahoitteisten eläkkeiden korotuksia.

Valiokunta pitää myönteisenä, että pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentuloa parannetaan kansaneläkettä ja takuueläkettä korottamalla. Takuueläkettä on korotettu aikaisemmin kolmella eri tasokorotuksella vuosina 2017—2019 yhteensä 47 euroa. Kansaneläkettä on viimeksi korotettu 20 euron suuruisella tasokorotuksella vuoden 2008 alusta voimaan tulleella lailla.

Nyt ehdotettu kansaneläkkeen noin 34 euron ja takuueläkkeen 50 euron korotus kohdistuu noin 609 000 eläkkeensaajaan, joiden kokonaiseläke on alle 1 200—1 300 euroa kuukaudessa. Takuueläkkeen ja kansaneläkkeen saajien määrän arvioidaan lisääntyvän korotusten johdosta noin 20 000 henkilöllä. Korotusten jälkeen takuueläkkeen saajia on noin 116 000 henkilöä ja kansaneläkkeen saajia noin 220 000 henkilöä. Julkisen talouden menojen arvioidaan lisääntyvän ehdotettujen muutosten johdosta noin 183 miljoonalla eurola.

Kansaneläkkeen korottaminen ehdotuksen mukaisesti noin 34 eurolla nostaa kansaneläkkeen täyden määrän yksin asuvalla noin 663 euroon kuukaudessa ja parisuhteessa asuvalla noin 592 euroon kuukaudessa vuonna 2020. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa siten, että kansaneläkettä ei jää maksuun yksin asuvalle työeläkkeen ollessa noin 1 368 euroa kuukaudessa ja parisuhteessa asuvalle työeläkkeen ollessa noin 1 226 euroa kuukaudessa. Kokonaiseläkkeen ollessa noin 1 000 euroa kuukaudessa netto-korotus on noin 19 euroa kuukaudessa. Takuueläkkeen korottaminen 50 eurolla nostaa takuueläkkeen täyden määrän noin 835 euroon kuukaudessa ensi vuonna. Takuueläkettä saavilla nettoeläkkeen korotus on noin 47—50 euroa kuukaudessa. Takuueläkettä maksetaan, jos muiden eläketulojen määrä on alle 827 euroa kuukaudessa vuonna 2020. Ehdotetut korotukset pitävät sisällään myös vuoden 2020 indeksikorotuksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

Kansaneläkkeen tasokorotus korottaa ylimääräisen rintamalisän ja sotilasavustuslain täyden perusavustuksen määrää. Takuueläkkeen korotus nostaa myös työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisen minimiansaintarajaa. Takuueläkkeen korotus parantaa myös vaikeaan työmarkkina-asemaan joutuneiden ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien asemaa, koska eläketuen määrä on sidottu takuueläkkeen määrään.

Esityksessä ehdotetaan myös nuorten kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärän nostamista takuueläkettä vastaavaksi. Valiokunta pitää tarkoituksenmukaisena myös ehdotusta maatalousyrittäjien luopumistukien täydennysosien määrien muuttamisesta kansaneläkkeen määrään ehdotettua muutosta vastaavasti.

Valiokunta pitää hyvänä, että eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuurajaa ja lisäomavastuun kerrointa muutetaan esityksen mukaan siten, että eläketulon muutos ei juurikaan vaikuta eläkkeensaajan asumistukeen eikä siten vähennä käytettävissä olevien tulojen nousua. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että osa eläkkeensaajista saa yleistä asumistukea ja yleistä asumistukea saavilla noin kuudellatuhannella eläkkeensaajaruokakunnalla asumistuki voi laskea 0—17 euroa kuukaudessa. Tällöin eläkkeen korotus ei nosta heidän kohdallaan käytettävissä olevia tuloja täysimääräisesti.

Ehdotetut korotukset parantavat kaikista pienituloisimpien eläkkeensaajien toimeentuloa ja laskevat hieman pienituloisuusastetta. Myös eläkkeensaajien toimeentulotuen tarve vähenee. Valiokunnan näkemyksen mukaan viimesijaisen toimeentulotuen tarpeen ja toimeentulokiriippuvuuden vähentäminen ensisijaisia etuuksia korottamalla on tarkoituksenmukaista sekä tuensaajien että sosiaaliturvajärjestelmän kokonaisuuden kannalta.

Valiokunta korostaa, että eläkkeensaajan toimeentuloon vaikuttavat tulojen lisäksi myös eläkkeensaajan menot ja varallisuus. Erityisesti asumisen ja sairastamisen menot aiheuttavat monelle eläkkeensaajalle toimeentulovaikeuksia. Tämä näkyy myös eläkkeensaajien ulosotoissa. Valiokunta toteaa, että voimassa oleva sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettu laki antaa kunnalle jo nyt mahdollisuuden kohtuullistaa asiakasmaksuja. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä ja välttämättömänä, että asiakasmaksulainsäädännön uudistusta jatketaan pikaisesti. Hallitusohjelman mukaan uudistuksen tavoitteena on hoidon esteiden poistaminen ja terveyden tasa-arvon lisääminen muun muassa maksuttomuutta laajentamalla ja kohtuullistamalla maksuja. Valiokunta pitää myös hyvänä, että hallitusohjelman mukaisesti selvitetään edellytykset ottaa kotitalousvähennyksen rinnalle käyttöön tukijärjestelmä, jossa kotitalousvähennyksen kaltaisesta edusta voisivat hyötyä myös pienituloisimmat.

Eläkeläisköyhyyden vähentäminen edellyttää kokonaisvaltaisia ja tutkittuun tietoon perustuvia toimenpiteitä. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että olemassa oleva tieto eläkeläisköyhyydestä on osin hajanaista, ja pitää tarpeellisena kattavan ja systemaattisen tutkimuksen tekemistä eläkeläisköyhyyden luonteista ja syistä.

Arvoisa puhemies! Tähän mietintöön sisältyy myös kaksi vastalauseetta.

17.24 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Vehviläiselle selkeästä esittelystä.

Käsittelimme tosiaan tätä eläkkeiden korottamista eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnassa lokakuun lopulla ja kannatimme sitä. Kansaneläkkeen täyttä määrää nostetaan nyt noin 34 eurolla kuukaudessa ja takuueläkkeen täyttä määrää 50 eurolla kuukaudessa

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

ensi vuoden alusta alkaen. Nämä korotukset koskevat yli 600 000:ta suomalaista eläkkeensaajaa. Ne tulevat siis vaikuttamaan myönteisesti hyvin suureen ihmisjoukkoon.

Meille keskustassa on erityisen tärkeää, että voimme kohdentaa korotuksia kaikkein pienituloisimpiin eläkeläisiin ja tällä tavalla mahdollisimman tehokkaasti vähentää eläkeläisköyhyyttä. Viime kaudella takuueläkettä jo korotettiin useamman kerran, yhteensä noin 40 eurolla, mutta sitä ei juurikaan mediassa huomattu. Mielestäni on selvää, että nämä ensi vuoden alussa voimaan tulevat eläkkeiden korotukset eivät vielä riitä vaan meillä on eläkeläisten toimeentulossa vielä hyvin paljon parannettavaa. Suunta on kuitenkin hyvä ja oikea. Meidän olisi paremmin huomioitava se, että monelle eläkeläiselle ratkaisevaa hankaluutta arjessa tuottaa se, että elämisen ja asumisen kustannukset ovat monesti hyvin korkeat.

Pelkkä eläkkeen taso ei ole ainut määrittävä tekijä eläkeläisen arjessa selviytymisessä, vaan siihen vaikuttavat monet muutkin seikat. Pienituloisten ja erityisesti paljon sairastavien ikääntyneiden näkökulmasta erittäin tärkeitä ovat myös laadukkaat ja helposti saavutettavat maksuttomat tai edulliset peruspalvelut. Siksi sote-uudistus on tehtävä.

Arvoisa puhemies! Keskusta pitää tärkeänä, että myös asiakasmaksulainsäädäntöä uudistetaan siten, että paljon palveluja käyttävien pienituloisten ihmisten maksut eivät nouse. Me varasimme hallitusneuvotteluissa asiakasmaksulain uudistamiseen 45 000 000 euroa, jotta hoidon esteitä voidaan poistaa ja lisätä terveydenhuollon tasa-arvoa muun muassa maksuttomuutta laajentamalla. Valiokunta onkin, kuten edustaja Vehviläinen toi esille, kiinnittänyt huomiota mietinnössään siihen, että tämä asiakasmaksulainsäädäntö pitäisi pikaisesti uudistaa.

Arvoisa puhemies! Asumisen ja elämisen kalleus korostuu usein haja-asutusalueilla ja keskustien ulkopuolella. Eläketurvakeskuksen selvityksen mukaan maaseudun eläkeläisillä on kaupunkilaisia enemmän vaikeuksia toimeentulonsa kanssa. Tämän takia esimerkiksi sähkönsiirtomaksuihin tulisi pikaisesti saada kohtuullisuutta, ja tätä elinkeinoministeri Kulmuni on luvannutkin viedä eteenpäin.

On hienoa, että eläkeläisten toimeentulosta nyt keskustellaan ja että hallitus konkreettisesti asiaan myöskin vaikuttaa ja parantaa pienituloisimpien eläkeläisten toimeentuloa näillä korotuksilla. Valiokunta toteaa mietinnössään, että eläkeläisköyhyyden vähentäminen vaatii kokonaisvaltaista ja tutkittuun tietoon perustuvaa tarkastelua ja toimenpiteitä ja että nyt olemassa oleva tieto eläkeläisköyhyydestä on varsin hajanaista. Pidän hyvin merkittävänä valiokunnan toteamusta, että tarvitsemme kattavan ja systemaattisen tutkimuksen eläkeläisköyhyyden luonteesta ja syistä. Tämä on tärkeää saada eteenpäin. Kenenkään ei pidä eikä pitäisi joutua pelkäämään vanhenemista ja eläköitymistä, vaan meidän täytyy kaikin tavoin varmistaa se, että Suomessa on turvallista jäädä eläkkeelle ja ikääntyä. Eläkeläisten toimeentulon turvaaminen on meidän vastuullamme aivan kuten myöskin näiden erilaisten palveluiden turvaaminen.

17.29 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Pienimpien eläkkeiden eläketulojen varassa elävien toimeentulon parantaminen kansaneläkettä ja takuueläkettä korottamalla on erittäin myönteinen asia. Sen lisäksi, että 34 tai 54 euroa on pienillä eläkkeillä eläville suuri raha ja se helpottaa varmasti arjessa selviytymistä, huomionarvoista on myös se, että tämä raha palautuu nopeasti takaisin kansantalouden kiertokulkuun, koska pienistä eläkkeistä ei jää säästöä vaan eläkeläiset käyttävät ne arkipäivän menoihin. Tärkeää on korostaa, että ehdotetut korotukset parantavat juuri kaikista pienituloisimpien eläkkeensaajien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

jien toimeentuloa ja laskevat hieman myös pienituloisuusastetta. Myös eläkkeensaajien toimeentulotuen tarve vähenee, ja tämä on tärkeä asia, koska toimeentulotuenhan pitäisi olla aina se viimesijaisin etuus.

Tämä lakiesitys on siis hyvä ja kannatettava, mutta valiokunnan tapaan haluan kyllä korostaa sitä, että eläkkeensaajien toimeentuloon vaikuttavat tulojen lisäksi myös eläkkeensaajien verot ja varallisuus. Erityisesti asumisen ja sairastamisen menot aiheuttavat monelle eläkkeensaajalle toimeentulovaikeuksia, ja se näkyy myös eläkeläisten ulosottojen määrässä.

Nykyinenkin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaki antaa kunnalle mahdollisuuden kohtuullistaa asiakasmaksuja, mutta tätä niin sanottua kohtuullistamispykälää käytetään liian harvoin. Olen jopa kuullut sanottavan, että siellä kunnissa ei edes tiedetä ja tunnisteta tämän kohtuullisuuspykälän olemassaoloa. Pykälän tarkoitushan on nimenomaan estää ihmisten joutumista kohtuuttomiin tilanteisiin asiakasmaksujen tai vastaavien suuruuden takia. Toivon, että viesti tästä kohtuullistamispykälän mahdollisuudesta leviäisi nyt tätäkin kautta ja kunnissa talousvaikeuksista huolimatta kohtuullistamista käytettäisiin silloin, kun se on inhimillisesti ottaen tarpeellista. Kaikkein huonoin vaihtoehto on nimittäin se, että ikäihmiset jättävät palveluita käyttämättä ja lääkkeitä ostamatta rahanpuutteen takia.

Tutkimusten mukaan matalaan sosioekonomiseen asemaan liittyy ikääntyneillä heikompi fyysinen ja psyykinen toimintakyky, suurempi sairastavuus ja korkeampi kuolleisuus. Heikosti toimeentulevat ja pienituloiset ikääntyvät tarvitsevat esimerkiksi kotipalvelua ja kotisairaanhoidoa huomattavasti parempituloisia enemmän, mutta he kokevat, etteivät saa näitä palveluja riittävästi. Vaikka tämä kohtuullistaminen on siis jo nyt mahdollista — ja toivon, että tämä asia kaivetaan jostakin sieltä pöytälaatikosta esille, jos tämä asia on unohnutun — niin tarvitsemme myös laajemman asiakasmaksulain uudistuksen, ja tätä uudistustahan valmistellaan ministeriössä.

Tästä edellä kuvaamastani ilmiöstä käytetään myöskin käsitettä hoivaköyhyys. Hoivaköyhä on ihminen, joka ei saa tarpeeksi apua ja samalla itse kokee, että hänellä on täyttymätön avuntarve, esimerkiksi koskien vaatehuoltoa, peseytymistä, ravitsemusta tai siivousta. Huolestuttavaa on, että yli 75-vuotiaista 26 prosenttia kokee päivittäisessä elämässään runsaasti täyttymättömiä tarpeita. Päivittäisen elämän tarpeiden osalta hoivaköyhyyttä selittävät eniten pienituloisuus, heikko terveys ja myös asuinalue. Erityisen paljon hoivaköyhyyttä koetaan käytännöllisen avun saamisessa, esimerkiksi ravitsemukseen liittyvissä asioissa, siivouksessa, peseytymisessä, eli juuri kaikkein tärkeimmissä inhimillisissä perustarpeissa.

Yhteenvetona vielä, että tämä lakiesitys on todella hyvä mutta samaan aikaan on myös myönnettävä, että tämä on vasta alku pienituloisten eläkeläisten tilanteen parantamisessa. Mutta jostainhan on aloitettava, ja tämä on hyvä aloitus. Ja haluan korostaa myöskin monitieteellisen tutkimuksen tekemistä, jotta me saisimme esimerkiksi tämän hoivaköyhyyden ja eläkeläisten köyhyyden ilmiön kokonaisuudessaan tarkasteltua ja sen perusteella tehtyä sitten vaikuttavia ja oikeansuuntaisia toimenpiteitä tämänkin lakiesityksen lisäksi. — Kiitos.

17.34 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys pienimpiin eläkkeisiin eli kansaneläkkeisiin ja takuueläkkeisiin tehtävästä korotuksesta on omalla tavallaan historiallinen. Sen historiallinen konteksti on siinä mielessä tärkeää huomata, että se liittyy laa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

jemmin hallitusohjelmassa tehtäviin painotuksiin, joissa ollaan huomioimassa ikääntyneet ihmiset, ja eläkeläisköyhyyteen tartutaan nyt vakavalla otteella. Miksi sanon, että tämä on historiallinen? Siksi, että viimeisen 25 vuoden aikana eläkkeensaajat, yli 65-vuotiaat ikäihmiset, ovat olleet se tulonsaajaryhmä, jonka etuuksia on heikennetty kaikkein eniten, enemmän kuin minkään väestöryhmän missään vaiheessa Suomen historiassa. Tämä hallitus on ensimmäinen hallitus, joka tässä suhteessa nyt kääntää kurssia ja tarttuu vakavasti laajalla ohjelmalla ikääntyvien ihmisten elinehtojen kohentamiseen ja parantamiseen. Tämä on yksi niistä uudistuksista, joita tässä ollaan tekemässä. Nyt me puhumme eläketurvasta, mutta siellähän on paljon muitakin asioita, jotka tullaan täällä eduskunnassa vielä käsittelemään hyvinkin laveasti alkaen hoitotakuista, hoivan mitoituksista, lääkärille pääsystä, kotipalvelujen parantamisesta, vanhusasiavaltuutetusta ja niin edelleen. Lista on siis pitkä ja hieno, arvokas lista, jossa vakavasti tartutaan ikäihmisten asioihin.

Tässä on nyt sitten kysymys nimenomaan pienimpiin eläkkeisiin eli takuueläkkeeseen ja kansaneläkkeeseen tehtävästä korotuksesta. Siihen käytetään siis valtion verovaroja, ja siksi se on täällä budjettikeskustelussa nyt esillä. Haluaisin nyt kuitenkin selventää tätä, jotta nämä käsitteet ovat selkeitä, koska ne eivät ole selkeitä myöskään kansalaisille, meillekään ei ole selkeää. Kun me puhumme pienituloisimmista eläkkeensaajista, takuueläkkeen saajista ja kansaneläkkeen saajista, niin meillä on edelleenkin se mielikuva, että me puhumme vanhusväestöstä, ikäihmisistä. Mehän emme puhu ikäihmisistä, me emme aidosti puhu ikäihmisistä. Kun kansaneläkejärjestelmä aikoinaan 30-luvulla luotiin, se oli nimenomaan vanhusten turvaa. Ja kansaneläkejärjestelmä oli perustana, vanhuuseläkkeenä aina vuoteen 1995 asti, kunnes poistettiin kansaneläkkeen pohjaosa. Työeläkkeestä tuli meidän lakisääteinen vanhusten turvamme. Tämä harha on nyt tässäkin salissa käytävissä keskusteluissa, että kun me puhumme takuueläkkeestä tai kansaneläkkeestä: Meillä on mielikuva, että me puhumme vanhuksista, ikäihmisistä Suomessa. Me emme puhu heistä.

Täyttä kansaneläkettä saavista ihmisistä eli takuueläkettä saavista ihmisistä 80 prosenttia on alle 65-vuotiaita ihmisiä. Erittäin haavoittuva väestöryhmä, erittäin haavoittuva väestöryhmä. Puhumme vammautuneista ihmisistä, puhumme mielenterveysongelmista kärsivistä ihmisistä, puhumme päihdeongelmaisista ihmisistä, jotka eivät kykene osallistumaan työelämäänsä, ja sen takia he saavat takuueläkettä, ja sen takia he saavat täyttä kansaneläkettä. 80 prosenttia on alle 65-vuotiaita. Meillä on enemmän alle 40-vuotiaita täyttä kansaneläkettä saavia ihmisiä kuin yli 65-vuotiaita. Eli tässä suhteessa tämä täytyy nyt tiedostaa tässä salissa, että kun me puhumme kansaneläkkeestä, takuueläkkeestä, me puhumme primäärisesti työkyvyttömyyseläkeläisistä. Erittäin, erittäin haavoittuva ryhmä, jolle koko elämänsäkaari tulee olemaan pienituloisuutta. Myöskin heille kertyvä eläketurva aikanaan on hyvin pieni, ja sen takia on arvokas, tärkeä lisäys tarttua tähän eläkeläisryhmään, mutta se ei ole sama kuin me tarttuimme vanhuuseläkkeisiin tosissaan. Meidän on tässä nyt hyvä olla tietoisia tästä asiasta. On ihan yhtä tärkeää puhua työkyvyttömyyseläkeläisten elämäntilanteen kohentamisesta kuin puhua opintotukien tai lapsilisien nostamisesta. Siihen on tartuttava.

Tässä hallitusohjelmassa tähän ollaan nyt panostamassa 183 miljoonaa euroa, ja se on hieno asia, että tämä on ensimmäinen askel tällä tiellä. Siellähän on meillä olemassa ajatuksellinen lupaus ja sitoumus siitä, että pyrkisimme näitä kaikkia alle 1 400 euron eläkeitä nostamaan 100 eurolla tämän vaalikauden aikana, se on meillä jonkinlaisena sisäisenä tavoitteena tässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

Hallitusohjelmaan on kirjattu myöskin toinen ulottuvuus, joka on tärkeä huomioida. Siellä huomioidaan, että 98 prosenttia 65-vuotiaista eli vanhuuseläkeläisistä eli niistä, joista minä halusin juuri nyt puhua, saa työeläkettä, siis 98 prosenttia saa työeläkettä. Tässä hallitusohjelmassa on kirjaus: ”Käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa pienimmillä työeläkkeillä olevien asemaa.” Tämä on huipputärkeä avaus, se on itse asiassa tässä hallitusohjelman eläkeläisohjelmassa yksi keskeisimpiä ja suurimpia avauksia. Vihdoin ja viimein tällä kirjauksella halutaan tarttua siihen rahaan, joka on varattu eläkkeisiin suomalaisessa kansantaloudessa, ja se raha, joka eläkerahastoihin on kasvanut, on pidetty käytännössä koskemattomana. Siitä rahasta ollaan nyt ottamassa apua, ja se on huipputärkeä asia, että tämä askel on tehty. Siinä on ajatus, että kolmikannassa käynnistetään neuvottelut, ne ovat jo käynnistymässä. Toivoisin, että tässä neuvotteluprosessissa olisi myöskin eläkejärjestöjen edustajia mukana, tavallaan ikään kuin nelikannassa tästä neuvoteltaisiin, asia vietäisiin eteenpäin, koska eläkeläisjärjestöillä on tässä keskeinen roolinsa. He olivat mukana, kun 2013 tuli ulos taitettua indeksia koskeva yhteinen selvitys. Tämä selvitys suoritettiin nelikannassa, eli siinä olivat työmarkkinajärjestöt mukana, siinä oli hallitus mukana ja sitten myöskin eläkeläisjärjestöt, ensi kerran he olivat tässä mukana. Olisi suotavaa, että kun lähdetään nyt pohtimaan sitä, miten alle 1 400 euron eläkkeisiin tämä 100 euron korotus voitaisiin saada, kun varat eivät täältä budjetin puolelta selkeästi riitä, niin käytettäisiin niitä voimavaroja, joita on itse eläkejärjestelmään saatu aikaiseksi, niiden rahastojen tuottoja tässä yhteydessä voitaisiin käyttää: mitä se maksaa, ja kuinka siihen päästään?

Nyt minä näen, että täällä taas palaa punainen valo. Minun on pakko pyytää uusi puheenvuoro tähän aiheeseen niin että voin jatkaa eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tehkää se, vielä ehtii hyvin.

17.41 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Se siitä vappusatasesta sitten ja niistä suurista seteleistä, [Kimmo Kiljunen: Kuuntelepas hetken kulutua!] mitä te, hallitus, lupasitte ennen vaaleja, ja kun hallitusohjelmaan olette kirjanneet, että alle 1 400 euron eläkkeitä korotetaan 100 eurolla. [Anu Vehviläisen välihuuto] No, toteutumatta jää, haaveeksi jää, mutta haihtuvat haaveet.

Arvoisa herra puhemies! Hallituksen pyrkimykset eläkeläisköyhyyden pienentämiseksi ovat kannatettavia, mutta nyt esitettävät toimet ovat riittämättömiä. Osalla eläkeläisistä käteen jäävä tulo ei nouse juuri lainkaan, kun eläkkeen nousua vastaava summa vähennetään kokonaan tai osittain asumistuesta tai toimeentulotuesta. Perussuomalaiset pitävät tärkeänä eläkeläisköyhyyden torjuntaa ja muistuttavat Rinteen hallitusta lupauksesta korottaa pienimpiä työeläkkeitä nettomääräisesti 100 eurolla — eli niin sanotulla vappusatasella. [Kimmo Kiljunen: Siitä puhutaan!] Toimenpiteitä lupauksen lunastamiseksi tarvitaan viivytyksettä — ette niitä tehneet — eli hallitusohjelman mukaisesti tulisi selvittää keinoja korottaa 1 400 euron eläkettä.

Pelkästään tulotason korottaminen ei riitä eläkeläisköyhyyden poistamiseen, vaan eläkeläisten tilannetta tulisi arvioida kokonaisuutena ja huomioida myös välttämättömien elinkustannusten nousu. Suuri osa monen eläkeläisen tuloista kuluu asumismenoihin, palvelumaksuihin, ruokaan, lääkkeisiin, liikkumiseen, energiaan sekä sairastumisen menoihin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

Kelan arvion mukaan tämän hallituksen esityksen myötä perustoimeentulotuen tarve loppuu noin 2 000 kotitaloudelta, ja noin 14 000 kotitaloudelta tarve poistuisi vähintään yhdeltä kuukaudelta vuoden aikana. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä pitää tärkeänä, että esityksen vaikutuksia maksetun toimeentulotuen määrään seurataan. Pidämme tärkeänä myös sitä, että näiden tukien rajojen nostaminen eläkkeen korotuksen yhteydessä selvitetään, jotta eläkeläiset saisivat eläkkeen korotuksen täysimääräisenä eikä eläkkeen nousua vastaavaa summaa vain vähennetä asumistuesta tai toimeentulotuesta.

Perussuomalaiset kantavat erityisen suurta huolta eläkkeensaajien toimeentulovaikkeuksista, mikä näkyy myös eläkkeensaajien ulosottojen määrässä. Luottotietoyhtiö Asiakastiedon selvityksen mukaan maksuhäiriöt ovat lisääntyneet erityisen paljon eläkeläisillä, joiden maksuhäiriömerkinnät ovat kasvaneet vuodessa 9 prosenttia. Eetu ry:n mukaan vuonna 2018 lähes 34 500:lla yli 65-vuotiaalla oli maksuhäiriömerkintä. Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että hallituksen tulisi laatia eläkeläisten ulosottoon joutumista ehkäisevä toimenpideohjelma, ja tästä esitämme lausumaa. Valitettavasti hallitukselta se ei saanut kannatusta.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä kantaa huolta asiakasmaksukattoihin liittyvistä ongelmista ja pitää tärkeänä, että asiakasmaksukattoihin liittyvät ongelmakohdat selvitetään ja asiakasmaksulainsäädännön uudistusta jatketaan pikaisesti. Myös tästä perussuomalaiset esittävät lausumaesitystä, mutta valitettavasti, hallitus, ette sitä kannattaneet.

Rinteen hallituksen politiikan seurauksena on konkreettinen riski, että eläkeläisten eriarvoistuminen kasvaa nykyisestään. Erityisesti liikkumisen ja omakotitalossa asumisen kustannukset ovat nousemassa hallituksen ylimitoitettun ilmastopolitiikan seurauksena merkittävästi, vaikka saavutetut päästövähennykset jäävät niin vähäisiksi, ettei niillä ole kokonaiskuvassa minkäänlaista merkitystä. Rinteen hallitukselta on unohtunut alueellinen tasa-arvo sekä eläkeläisvaikutusten arviointi.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä katsoo, että eläkeläisköyhyys on Suomessa merkittävä yhteiskunnallinen ongelma, johon hallitus ei kiinnitä riittävästi huomiota, ja tilanteen korjaamiseksi tarvitaan viipymättä konkreettisia toimia. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan perussuomalaiset jäsenet ovat jättäneet tähän mietintöön vastalauseen, ja meillä on todellakin kolme lausumaesitystä tässä, jotka esitän sitten seuraavan kerran ensi tiistaina täällä istunnossa: Edellytämme, että hallitus laatii eläkeläisten ulosottojen ennaltaehkäisemiseksi toimintaohjelman. Edellytämme, että hallitus selvittää asiakasmaksukattoihin liittyvät ongelmakohdat. Edellytämme, että ryhdymme pikaisesti toimenpiteisiin pientä eläkettä saavien ostovoiman vahvistamiseksi ja estämme näiden verotuksen kiristymisen.

Sitten vielä siitä takuueläkkeestä muutama sananen. Viime hallituskaudella takuueläkettä nostettiin kolme kertaa. Se on osa Suomen ponnisteluja Agenda 2030 -ohjelman eteenpäin viemiseksi: poistetaan köyhyys. Takuueläkettä saavat myös monet pienituloiset eläkeläiset, pientä työeläkettä nauttivat naiset. Erityisesti takuueläkettä saa todella moni ikääntynyt, pienituloinen nainen, elikkä kyllä siellä on näitä eläkkeensaajia. Tiedämme hyvin myös, että takuueläkettä saavat myös muut kuin ikäihmiset, elikkä siellä on myös niitä nuorempia saajia. [Kimmo Kiljusen välihuuto]

Mutta summa summarum elikkä yhteenvetona: Vappusatanen jäi saamatta, eikä se näillä merkeillä tulekaan kenenkään käteen tai kukkaroon. Monet varmasti hommasivat jo sen suuremman rahakukkaron — toiveissa se, että se todellakin tulee, niin kuin te, hallitus, ja erityisesti Rinne, ennen eduskuntavaaleja lupasitte.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

17.47 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä on esitys pienten eläkkeiden korottamiseksi, ja sinällensä esitys on perusteltu. Esitys parantaa kaikista pienituloisimpien eläkkeensaajien toimeentuloa ja laskee hieman pienituloisuusastetta, ja myös eläkkeensaajien toimeentulotuen tarve vähenee. Euromäärät, joilla nyt korotukset tehtiin, jäävät kuitenkin kauaksi siitä, mitä pääministeri Rinne lupasi vappusatasella, mutta on tämä tyhjää parempi.

Kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotus nostaa vähimmäiseläkkeen määrää suhteessa pieniin työeläkkeisiin. Valiokuntakäsittelyssä kuitenkin pidimme tärkeänä, että eläkejärjestelmän kokonaisuuden ja järjestelmän kannattavuuden kannalta on tarpeellista, että hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa pienimmillä työeläkkeillä olevien asemaa, sillä kyllähän pitää olla niin, että kannattaa tehdä työtä, ja työnteosta pitää aina palkita myöskin eläkkeen muodossa. Jos on tehnyt esimerkiksi pienipalkkaista työtä kymmeniä vuosia, kyllä kohtuullisuuden ja oikeudenmukaisuuden nimissä pitää olla niin, että työeläke on korkeampi kuin sosiaali tuella maksettu eläke.

On huomioitava, että eläkeläisten ostovoimaan ja käytettävissä olevan rahan määrään vaikuttavat varsinaisen eläkkeen lisäksi myös monet muut tekijät, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut, maksukaton sisältö, lääkkeet sekä ruuan ja energian hinta. Eläkeläisten perintään ohjautuneet asiakasmaksut ovat myös kasvaneet, ja monet jättävät talousvaikeuksissa tarpeen mukaiset palvelut ja lääkkeet hankkimatta. Se ei ole eläkeläisten edun mukaista. Onkin tärkeää huolehtia siitä, että jokaiselle ikäihmiselle turvataan riittävä toimeentulo. Asiakasmaksulaki toivottavasti saadaan eduskuntaan, ja sen uudistamisen yhteydessä eläkeläisten tilanne tulee huomioida riittävän toimeentulon turvaamiseksi ja eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi.

Kokoomuksen valiokuntaryhmä on huolissaan menolisäysten kestävästä rahoituksesta. Rahoitus perustuu vahvasti 75 prosentin työllisyysasteen saavuttamiseen, ja siksi hallituksen tulee osoittaa vaikuttavat keinot työllisyysasteen nostamiseksi ja sitä kautta myös eläkekorotusten rahoittamiseksi. Olemmekin tehneet lausumaehdotuksen, joka ei kuitenkaan saanut hallitukselta kannatusta. Tulemme esittämään vastalauseen lausumaehdotuksessa, että eduskunta edellyttää, että ”hallitus huolehtii riittävästä työllisyystoimista eläkekorotusten rahoittamiseksi”. Pitäähän olla niin, että eläkeläiset saavat pitää edes nämä pienet korotukset, mitä heille tämän lakiesityksen myötä tulee, mikäli esitys hyväksytään.

17.51 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kysyä edustaja Laiholta siitä, kun täällä keskusteltiin tuossa alkuiltapäivästä eräässä toisessa kohdassa työeläkkeistä ja siitä, mitä siihen kuuluu, kun siellä oli toinen lakiesitys käsittelyssä, ja minulle jäi korviin, että siellä perättiin ministeri Pekoselta erittäin voimakkaasti kokoomuksen edustaja Sarkomaan taholta sitä, onko tarkoitus, että tämä kolmikantainen työryhmä, johon viitataan hallitusohjelmassa, rupeaisi tekemään sitä, että työeläkejärjestelmän sisältä haettaisiin korotusta pieniin työeläkkeisiin. — Toivon, että myös edustaja Kiljunen kuuntelee, koska tämä on hänelle erityisen tärkeää asiaa. — [Kimmo Kiljusen välihuuto] Ja nyt olin ymmärtävinäni tästä edustaja Laihon puheenvuorosta, että te sanoitte sillä tavalla, että on täysin oikein, että on kannustavuutta ja pienet työeläkkeet pysyvät jonkun verran isompana [Puhemies koputtaa] kuin nämä verorahoilla maksettavat eläkkeet. Kysyn sitä, mikä on kokoomuksen kanta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Laiho, ja sen jälkeen puhujalistaan takaisin.

17.52 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tarkoitin sitä, että kyllä, jos ihminen on tehnyt työtä, sen eläkkeen pitää olla korkeampi kuin pelkällä takuueläkkeellä olevan eläkeläisen eläke. Eikä ole oikein, että työeläkkeisiin kosketaan, jotta pystytään rahoittamaan muita eläkkeitä. Että kyllä ihmisen, joka on eläkkeensä työllään ansainnut, pitää myöskin voida luottaa, että sen eläkkeen saa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt takaisin puhujalistaan.

17.53 **Mikko Kinnunen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tapasin lauantaina Toinin ja Väinön Reisjärven S-marketin pihalla. He evästivät minua: "Kuule, Mikko, meidän on edelleen pakko ajaa autolla, me asumme syrjässä. Meillä on siellä talo lämmitettävänä, ei sitä niin vain myydä." "Saan eläkettä 700 euroa kuussa", Toini sanoi. "En halua turhasta valittaa, mutta minua huolestuttaa se, että jos sairastun, riittääkö säästöni hoitoon. Me ei olla enää ihan terveitä, mutta nyt emme nurise enempää", hän päätti tämän vaikuttavan puheensa. Myös syksyllä täällä vierailleet eläkeliittojen edustajat puhuivat samasta asiasta. Eläkeköyhyys tulee poistaa. Eläkeläiset muistuttivat, että eläkeläisten köyhyyteen vaikuttavat tulojen, eläkkeiden, lisäksi myös monenlaiset menot: asumisen menot, palvelujen maksut, ruoka, lääkkeet, liikkuminen ja energian korkea hinta. Ikääntyvät ovat rakentaneet meille tämän isänmaan. On meidän vuoromme pitää heistä huolta.

Arvoisa puhemies! On syytä muistaa, että viime vaalikauden aikana takuueläkettä korotettiin keskustajohtoisen hallituksen toimesta vajaat 47 euroa kuussa. Se oli hyvä alku. Nyt jatkamme tällä tiellä. Nyt tehtävät korotukset ovat erittäin tärkeitä pienituloisimpien eläkeläisten kannalta. Pienimpiä eläkkeitä on pyrittävä korottamaan myös jatkossa, ja siksi tämä maa pitää pitää kunnossa.

Pelkkä eläkkeen taso ei kuitenkaan ole ainoa tekijä, kun arvioimme eläkeläisten arjessa selviytymistä ja pärjäämistä. Kuten edustaja Aittakumpu jo sanoi, pienituloisille ja erityisesti paljon sairastaville ikääntyneille laadukkaat ja helposti saavutettavat maksuttomat tai edulliset peruspalvelut ovat erittäin tärkeitä. Tarvitsemme sote-uudistuksen, jota talousvaikeuksissa olevissa kunnissa kovasti odotellaan. Kuten edustajat Vehviläinen ja Juvonen jo sanoivat, osa pienimpiä eläkkeitä saavista saa myös muita etuuksia, asumistukea tai toimeentulotukea. Eläkkeiden korotus johtaa heillä osittain siihen, että asumistuki ja toimeentulotuki voivat laskea, jolloin käteen jäävät tulot eivät nousekaan täysimääräisesti. Toimeentulotuki on kuitenkin viimesijainen etuus, ja pyrkimyksenä on, että kenenkään ei tarvitsisi olla sen varassa pitkäaikaisesti.

On katsottava eläkeläisten elämää kokonaisuutena. Iloitsen siitä, että noin 609 000:n alle 1 200—1 300 euroa kuussa eläkettä saavan eläkeläisen eläke nyt nousee. Siihen joukkoon myös Väinö ja Toini kuuluvat. He toivovat voivansa asua tuettuna kotona mahdollisimman pitkään. Iloitsen myös siitä, että ylimääräinen rintamalisä nousee, sotilasavustuksen täysi perusavustus nousee, työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisen minimiansaintaraja nousee ja eläketukilain mukainen eläketuki nousee.

On syytä muistaa, että tämä laki koskee myös nuoria. Nuoren kuntoutusraha ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä nousevat takuueläkkeen noston verran. Tämä osaltaan liittyy myöskin koulutuspuoleen ja oppivelvollisuuden pi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

dentämiseen, nivelvaiheeseen, johon ammattikoulutuksen ja lukiokoulutuksen rinnalle luodaan kolmatta polkua, jossa on myös mukana tämä kuntouttava toiminta, niin myös kansanopistot, työpajat, kymppiluokat ja ne mahdollisuudet, jotka auttavat nuorta eteenpäin. Tämä on hyvin tärkeää, että saamme kaikki mukaan kuntoutuksen kautta koulutukseen, työhön ja elämän syrjään kiinni.

Yhdyn valiokunnan ehdotuksiin siitä, että hallitusohjelman mukaisesti selvitetään edellytykset ottaa kotitalousvähennyksen rinnalle käyttöön tukijärjestelmä, jossa kotitalousvähennyksen kaltaisesta edusta voisivat hyötyä myös aivan pienituloisimmat, ja myös siihen ehdotukseen, että eläkeläisköyhyyden vähentämistä tutkitaan monitieteisesti. Tarvitsemme laajaa tutkimusta eläkeläisköyhyydestä, sen luonteesta ja syistä, jotta osaamme tehdä oikeita päätöksiä, jotta osaamme poistaa köyhyyden. Tämä oli myös eläkeliittolaisten ja Väinön ja Toinin toive. Sen olemme heille velkaa.

18.00 Noora Koponen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotettu pienten verorahoitteisten eläkkeiden korottaminen on kannatettavaa. Kansaneläkkeen täyttämää määrää korotetaan todella 34 eurolla kuukaudessa ja takuueläkkeen määrää 50 eurolla kuukaudessa. On erittäin myönteistä, että pienimpien eläketulojen varassa elävien ihmisten toimeentuloa parannetaan vihdoin. Viimeksi kansaneläkettä on tosiaan korotettu yli kymmenen vuotta sitten. Nyt ehdotetut kansaneläkkeen ja takuueläkkeen korotukset kohdistuvat yli 600 000 eläkkeensaajaan. Kyseessä on siis iso osa meistä. Takuueläkkeen korotus nostaa myös hieman nykyistä suuremman lisäansion mahdollisuuden työkyvyttömyyseläkkeen rinnalle, ja takuueläkkeen korotus parantaa lisäksi ikääntyneiden pitkäaikaistyöttömien asemaa.

Itse haluaisin painottaa myös nuorten osuutta. Esityksessä ehdotettu nuorten kuntoutusrahan sekä ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan nostaminen takuueläkettä vastaavaksi on erinomaisen kannatettavaa. Tämä edistää osatyökykyisten nuorten ja työelämän ulkopuolella olevien osatyökykyisten aikuisten ammatilliseen kuntoutukseen haakeutumista, millä on olennainen merkitys yksilön eli ihmisen elämänlaadun vahvistamiselle.

18.01 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyviä puheenvuoroja, ja kyllä tämä on kuitenkin merkittävä päätös siinä suhteessa ja on osaltaan sitä linjaa, mitä hallitus on koettanut edistää. Olen vähän pahoillani siitä, että oppositiosta erityisesti kokoomuslaiset ovat poissa täältä. Erityisesti he ovat tuolla sosiaalisessa mediassa jopa tänään, kun asiana ei ollut edes tämä pykälä vaan työeläkelainsäädäntö ja muuta, pitäneet kovaa ääntä siitä, että nyt pitäisi toimia: missä ovat Rinteen vappusataset ja näin edespäin. Mutta sitten he eivät ole täällä, kun puhutaan asiasta. Arvostan perussuomalaisia kollegoita, jotka ovat täällä ja jotka ovat myös valiokunnassa tuoneet selkeät kantansa esiin, mutta ihmettelen kyllä kokoomusta, on hyvin erikoista, [Arja Juvosen välihuuto] miten tästä puhutaan.

Erityisesti edustajat ovat tuoneet esiin koko tämän laajan kuvan siitä eläkeläisköyhyydestä, mihin meidän on puututtava. Eivät riitä ainoastaan yksittäiset toimet, mitä nyt tehdään, vaan on katsottava koko tämä ketju: mitä pystytään tekemään tällä tasolla, mutta myöskin, mitä pystytään kunnissa tekemään — millä tavalla kunnat ja kaupungit pystyvät puuttumaan myöskin osaltaan siihen eläkeläisten ja vanhusväestön arkeen? Se on se, mihin toivottavasti jatkossakin hallitus kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

18.03 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia siten, että pieniä verorahoitteisia eläkkeitä korotettaisiin niin, että kansaneläkkeen täyttää määrää korotettaisiin noin 34 eurolla kuukaudessa ja takuueläkkeen täyttää määrää 50 eurolla kuukaudessa. Eläkkeensaajan asumistuen lisäomavastuurajaa ja lisäomavastuun kerrointa ehdotetaan muutettavaksi siten, että esityksen mukainen eläketulon muutos ei juurikaan vaikuttaisi eläkkeensaajan asumistukeen ja siten vähentäisi eläkkeensaajan käytettävissä olevien tulojen nousua. Lisäksi ehdotetaan maatalousyrittäjien luopumistukien täydennysosien muuttamista kansaneläkkeen määrään ehdotettavaa muutosta vastaavasti. Tarkoitus on lisätä pienituloisten eläkeläisten ostovoimaa ja ennen kaikkea helpottaa heidän arkeaan talouden osalta.

Tämä on erittäin hyvä esitys hallitukselta, pitää kiittää silloin kun on kiitoksen paikka. Mutta tosiasia on kuitenkin se, että tämä muutos ei tuo riittävää helpotusta rahahuolien kanssa painiville eläkeläisille. Eläkeläisten pienten tulojen lisäksi keskeinen ongelmien lähde on elinkustannusten jatkuva nousu. Eli jos oikeasti halutaan helpottaa tämän ryhmän tilannetta, se ei tapahdu iskemällä vappusatasen rippeet kouraan, kun samanaikaisesti energiaveroja kiristetään, sähkön hinta kipuaa pilviin, ruoan ja lääkkeiden hintalappu nousee eikä asumisen hinnan loputtomalle nousulle löydetä helpotusta poliittisten ratkaisujen kautta. Tämä ei ole kestävä yhtälö, ja eläkeläisköyhyys tulee lisääntymään tuntuvasti, ellei pian aleta löytää järkiratkaisuja ongelmiin. Maksuhäiriömerkintöjen määrän erityisen voimakkaan kasvun juuri eläkeläisten keskuudessa tulisi toimia hallitukselle hälytysmerkkinä siitä, että jotain tarttis tehdä pikaisesti.

Perussuomalaisten mielestä tarvitaan kokonaisvaltaisia toimia eläkeläisköyhyiden poistamiseksi. Ikäihmisten taloutta painavat usein korkeat terveydenhoitoon liittyvät kustannukset. Tähän ongelmakohtaan voitaisiin vaikuttaa asiakasmaksukattoihin vaikuttamalla ja asiakasmaksulainsäädäntöä kehittämällä. Nykymallissa kunnilla on mahdollisuus kohtuullistaa asiakasmaksuja, mutta tätä ei käytännössä hyödynnetä niin paljon kuin olisi tarpeen. Pitää myös muistaa se tosiasia, että monien kuntien talous on ahdingossa eikä siellä ole liikkumavaraa. Näin ollen valtion tulee ryhtyä toimiin sen eteen, että asiakasmaksukattoja kehitettäisiin niin, että myös vähävaraisten eläkeläisten talous kestäisi maksutaa-kan nykyistä paremmin.

Arvoisa puhemies! Eläkeläisten ostovoimaa voitaisiin lisätä ja toimeentuloa edistää myös palauttamalla niin sanottu puoliväli-indeksi koskemaan työeläkkeitä 1 500 euron alle jäävältä osuudelta. Tämä toisi monille pienituloisille eläkeläisille helpotusta tilanteeseen. Mielestäni perussuomalaisten sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenten vastalauseessaan ehdottamat uudistukset asiakasmaksukattoihin ja eläkeläisten taloustilanteen parantamiseksi ovat erittäin hyviä hallitukselle. Edustaja Juvonen on jo monta puhetta pitänyt asiasta, ja vielä on tulossa ainakin yksi, eli saamme painavaa asiaa kuulla.

Vielä maksuhäiriömerkinnöistä: Ne ovat siis lisääntymässä myös eläkeläisten kohdalla. Samoin on erittäin hälyttävää, että leipäjonoissa on yhä enemmän pienituloisia eläkeläisiä, varsinkin naisia — Suomessa, leipäjonossa. He ovat olleet, eläkeläiset, meidän hyvinvoinnin rakentajina, ja se, että ollaan leipäjonoissa, että rahat eivät riitä, tuntuu todella pahalta.

Nyt kun olen puhunut myös maksuhäiriömerkinnöistä eläkeläisten asioitten keskellä, niin käytän sen verran vielä tätä tilannetta hyväkseni, että täällä on keskustelualoite minulla kassissa. Se koskee velkaantumiseen liittyviä ongelmia elikkä sitä, että keskusteltaisiin laajasti kaikesta, mikä liittyy velkaantumiseen, ulosottoon, maksuhäiriömerkintöihin. Eli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

jos edustajat, täälläkin olevat, eivät ole vielä allekirjoittaneet, niin olisi toivottavaa, että allekirjoittaisitte. Se on tärkeä asia keskustella. — Kiitos.

18.09 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa tuossa äskeisessä puheenvuorossaan toi hyvin painavasti esille eläkeläisköyhyyden ongelman ja nosti siinä yhden ilmiön, leipäjonot, joka on kyllä sellainen musta piste suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa tällä hetkellä. Tarkka luku on se, että leipäjonojen asiakkaista tällä hetkellä 40 prosenttia on eläkeläisiä, ja se on kaikkein suurin leipäjonojen käyttäjäryhmä. Se on suurempi kuin työttömät, opiskelijat tai muut sosioekonomiset ryhmät, jotka käyttävät leipäjonoja. Leipäjonot ja ennen kaikkea eläkeläiset leipäjonossa kertovat siitä, että joku mättää meidän eläkejärjestelmässä. Peruseläkkeen piti taata ihmisille perustoimeentulo. Se on se lähtökohta, ja jos joudutaan leipäjonoon, niin jossakin on vika. Tässä suhteessa edustaja Elomaa on oikeassa.

Sen sijaan minä ihmettelin, että vaikka te puheenvuorossanne totesitte ihan oikean ajatuksen, että tarvitaan kokonaisvaltainen ohjelma eläkeläisköyhyyteen tarttumiseen, ja te kiititte tästä lakiesityksestä, joka tänne on nyt tullut koskien kansaneläkkeen ja takuueläkkeen nostoa, niin miksi te ette kiitä hallitusohjelmaa siitä. Se on ensimmäinen kokonaisvaltainen ohjelma eläkeläisköyhyyteen, ikäihmisten köyhyyteen tarttumisessa, joka Suomessa on tehty neljännesvuosisataan. Hallituksen ikäihmisiä koskeva ohjelma ansaitsisi suuren kiitoksen ja oppositiolta vahvan tuen ja kannatuksen. Minä luetteloin jo niitä tavoitteita edellisessä puheenvuorossani enkä käy niitä lävitse. Nyt meillä on ensimmäisen kerran kokonaisvaltainen ohjelma, ja tämä nyt tehtävä kohennus takuueläkkeisiin ja kansaneläkkeisiin on yksi osanen sitä — pieni askel, yksi osanen, koska siinä on tietysti isompi askel sitten seuraamassa.

Haluaisin myöskin korjata tässä eräitä muita huomioita. Hämmästelin edustaja Laihon puheenvuoroa, kun hän pohdiskeli näillä sanoilla: ”kyllä työllä ansaitun eläkkeen pitää olla ilman muuta suurempi kuin takuueläke tai kansaneläke”. Siinä ei tavallaan nyt ymmärretä ollenkaan näitä konsepteja, mistä on kysymys. Kun puhumme vanhuuseläkkeestä, josta nyt on tässä kyse, niin työeläke on se peruseläke meillä. Se ainoa lakisääteinen vanhuuseläke, joka meillä on, on siis työeläke. 98 prosenttia yli 65-vuotiaista saa työeläkettä, kuten sanottu. Se on se peruseläke. Jos työeläke lyhyistä työurista johtuen jää kovin, kovin pieneksi eli jos lyhyt työura aiheuttaa sen, että työeläke on pieni, niin meillä on olemassa perusturvaa kansaneläkkeen muodossa — ja takuueläkkeen muodossa siihen päälle — jolla kohennetaan sitä, ettei jää ihan kohtuuttomaan kulmaan, ja sitähan tällä aloitteella nyt pyritään turvaamaan. Eli ne eivät ole millään tavalla toisillensa ristiriitaisia elementtejä. Kansaneläke on tässä tapauksessa vain perusturvaa, joka tulee siihen päälle, jos on hyvin pienistä työeläkkeistä kysymys.

Kun me puhumme kansaneläkkeistä, niin siitä edustaja Juvoselle täytyy sanoa, kun viittasitte, että onhan täyttä kansaneläkettä saavien joukossa ikäihmisiä, naisia erityisesti. Aivan oikein, tämä on oikea huomio, mutta nyt käytän vähän voimakasta ilmaisua, kun sanon, että se on kovin, kovin vähenevä luonnonvara niiden täyttä kansaneläkettä saavien joukossa, luonnollisista syistä, sen takia, että 100 000:n täyttä kansaneläkettä tai takuueläkettä saavan joukossa on 80 000 alle 65-vuotiaista. Siellä on parisenkymmentätuhatta, itse asiassa 24 000 ihan tarkasti, jotka ovat yli 65-vuotiaita. Käytännössä he ovat kaikki yli 85-vuotiaita, merkittävä osa jopa yli 90-vuotiaita, ja he ovat maatalouden piirissä työskennelleitä emäntiä useimmiten, jotka eivät ole olleet varsinaisesti työelämässä mukana —

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

myöskin hurjan haavoittuva ryhmä, joka tarvitsee sen tuen ehdottomasti, mutta se on pienenevä luonnonvara siinä mielessä, että se vähenee useilla tuhansilla vuosittain, ihan luonnollista syytä, ja sen takia kohta meillä kansaneläkejärjestelmä, itse asiassa takuueläkejärjestelmä, on oikeastaan ainoastaan työkyvyttömyyseläke. Alleviivaan sitä nyt, koska me jouduimme tätä keskustelua juuri käymään.

Sitten edustaja Juvosen puheenvuorossa oli vähän niin kuin pilkallinen sävy, vaikka tämä aloitehan on hyvä, mitä hallitus on tehnyt. En ihan tarkkaa sanamuotoa muista, mutta sanoitte ”hyvästi vappusatanen”. Tämä oli teidän muotoilunne. Minä ainakin omassa puheenvuorossani yritin tuoda esille, ja tekin siteerasitte sitä, että hallitusohjelmassa todetaan, että ”käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa pienimmillä työeläkkeillä olevien asemaa”. Miksi te sanoitte ”hyvästi vappusatanen”, kun tässä nimenomaan on lähtökohtana se, että pyritäisiin alle 1 400 euron eläkkeisiin saamaan se 100 euron korotus? [Arja Juvonen: Te ette tuo sitä vielä!] Ja mikä tässä on historiallista — tähän on erittäin kunnianhimoinen juttu — niin ensimmäisen kerran ollaan tarttumassa työeläkkeen määrätymisperusteisiin kolmikantaisessa neuvottelussa. Se avaa ihan uuden kulman. Mikä se hintalappu karkeasti on, jos 1 400 euron alla olisi 100 euron korotus kaikille? Se on noin 700 miljoonaa. Nyt sitten herää kysymys, mistä ne rahat saadaan. Rahathan saadaan sieltä, mistä ne pitääkin saada eli eläkejärjestelmän sisäلتä, jossa rahastojen korkotuotoista voidaan nipistää hieman juuri tähän tarkoitukseen. Tämä korotus on euromääräinen, ja siinä mielessä se sotkee tätä ansiosidonnaisen järjestelmän luonnetta, koska euromääräisenä korotuksena siinä on käsitteellinen ero, mutta se on hieno, koska se tasoittaa tuloeroja, ja se on hallitusohjelman mukaista.

Ehkä helpoin tie olisi korottaa 100 euroa kaikille työeläkettä saaville. Silloin hintalappu olisi 1,5 miljardia. Jos kaikki 1,3 miljoonaa vanhuuseläkkeellä olevaa kansalaista saisivat 100 euron korotuksen, hintalappu on 1,5 miljardia. No se maksaa tämä hävittäjä... Ei nyt verratakaan ollenkaan mihinkään, ei verrata yhtään mihinkään, vaan todetaan ainoastaan, että nämä rahastot ovat viimeiset 25 vuotta, itse asiassa vuodesta 95 alkaen, kasvaneet keskimäärin 8 miljardia euroa vuodessa ja jos se 1,5 miljardia työeläkejärjestelmästä otettaisiin ja tehtäisiin tällainen 100 euron korotus kaikkiin työeläkkeisiin, niin se tarkoittaisi sitä, että se itse asiassa kasvaisi sitten 6,5 miljardia euroa eikä 8:aa miljardia.

Eli siinä mielessä tämä rahoituspohja on olemassa, ja tässä on tietenkin nyt kysymys vain poliittisesta tahdosta, että haluaisimmeko vihdoinkin käyttää niitä varoja, jotka on työeläkejärjestelmän piirissä kasvatettu vuosikymmenten varrella, ottamalla niiden korkotuotoista siivun aidosti vanhuuseläkkeiden kohentamiseen. Tämä on se iso asia. Tämä voidaan tietysti toteuttaa tällaisella 100 euron tasokorotuksella. Helpompi tapa olisi tehdä se ehdotus, mitä edustaja Elomaa pohdiskeli, eli tämä indeksin muuttaminen. Taitetulle indeksille täytyy sanoa bye-bye — sille täytyy sanoa näkemiin. Ennenmin tai myöhemmin meidän täytyy muuttaa indeksijärjestelmää sillä tavalla, että me lopetamme tämän eläkkeensaajan lakisääteisen köyhdyttämisen, mikä siellä on taustalla, tulotason lasku, mikä siinä on takana. Siihen asiaanhan me joudumme puuttumaan, mutta se on eri messu. — Kiitoksia.

18.16 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Minä mietin pitkään, käytänpö tämän puheenvuoron, sillä en itse yleensä harrasta keskustelua siitä, mitä ennen on tehty ja mitä on jätetty tekemättä. Mutta nyt haluan kuitenkin hiukan korjata edustaja Juvosen puheenvuoroa ja vähän muistella myös menneitä. Päinvastoin kuin edustaja Juvonen totesi,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

niin kyllä asumistukea on tarkoitus tarkastella uudelleen, jotta eläkkeen korotus tulee täysimääräisesti myös eläkkeensaajan asumistuen saajille. Ja sitten lisäksi tähän asumistukeen liittyen kyllä haluan nyt sen verran muistella menneitä — jos nyt muistan oikein — että perussuomalaiset aikoivat lakkauttaa koko eläkkeensaajan asumistukijärjestelmän ja siirtää sen yleisen asumistuen piiriin. [Arja Juvonen: Se peruttiin!] Ja tämä olisi kyllä heikentänyt merkittävästi eläkkeensaajan asumistuen saajien asemaa. Näin olen muistelevinani, että näin kävi. [Ritva Elomaa: Se oli meidän ansiota, että peruttiin! — Välihuutoja] — Hetkinen, nyt on ensinnäkin minun puheenvuoroni. Käydään sitten sitä debattia.

Ensimmäinen varapuhemies Tuula Haatainen: Yksi kerrallaan!

No sitten tähän toimeentulorajojen nostoon liittyvän kritiikin kyllä ymmärrän ja hyväksyn. Se on aivan sellainen asia, joka täytyy myöntää; siinä voi käydä joidenkin kohdalla todellakin kurjasti. Tämä on aiheellista kritiikkiä, mutta siihen asumistukeen liittyvää kritiikkiä en kyllä nyt hyväksy.

Nämä korotukset ovat joka tapauksessa suunnanmuutos esimerkiksi siihen, mitä viime hallituskaudella tapahtui, kun perussuomalaiset olivat hallituksessa, koska silloinhan jädutettiin kansaneläkeindeksi. Ja esimerkiksi tänä vuonna kansaneläkkeen täysi määrä on noin 300 euroa vuodessa pienempi kuin se olisi, jos indeksitarkastukset olisi tehty. Että nämäkin on hyvä muistaa.

Mutta kaiken kaikkiaan, kun suunnanmuutoksesta puhutaan, niin se on ikään kuin periaatteellinen ja arvoasia, koska eläkeläisköyhyshän on lisääntynyt nyt pitkän aikaa. Sen määrä on lisääntynyt, mutta se on myöskin syventynyt. Ja tästä oli hyvä esimerkki — hyvä, että se tuli esille — nämä leipäjonot. Tällä hetkellä todella viidestä leipäjonossa olevasta kaksista eläkeläisiä, ja tutkimusten mukaan he kokevat erityisen suurta häpeää siitä, että joutuvat seisomaan siellä leipäjonossa, esimerkiksi sitä ruokakassia odottamassa. Ja toinen erittäin huolestuttava asia on se, että maksuhäiriömerkinnät ovat kasvussa myöskin eläkeläisten ryhmässä. Tällä hetkellä yli 34 000:lla yli 60-vuotiaalla on siis maksuhäiriömerkintä. Ja tämä luku on kasvanut vuodessa 9 prosenttia. Nämä ovat vain konkreettisia esimerkkejä siitä, miten se eläkeläisköyhyys on kasvanut ja syventynyt. Ja nyt todellakin on kysymys suunnanmuutoksesta, ja oli korkea aika saada tehtyä tämä suunnanmuutos tässä vaiheessa. [Kimmo Kiljunen: Perussuomalaiset saisi kiittää hallitusta!]

18.19 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat, kiitos hyvistä puheenvuoroista. Sanon sen näin oppositioedustajana, ja meillä on vastalause tähän hallituksen esitykseen. Syy siihen, miksi muun muassa tämä asumistukeen viime kaudella tehtäväksi aiottu leikkaus, mitä harkittiin, peruttiin, löytyy täältä perussuomalaisten paikoilta. Eli me estimme sen, niin että tällaista leikkausta ei lähdetty tekemään, koska totesimme, että se on kohtuuton. Ja se, että... [Kimmo Kiljunen: Kun tuli paine oppositiolta!] — Painetta tulee myös eduskuntaryhmien sisältä, tiedätte sen myös itse, ja kaikki kansanedustajat tietävät, että myös eduskuntaryhmissä pohditaan monia asioita eri tavoin. On lakiesityksiä ja on lakialoitteita, joille välttämättä ei saa kaikkien tukea.

Sama liittyy myös hoitajamitoitusasiaan, mistä viime kaudella käytiin kovasti keskustelua. Me perussuomalaisten kansanedustajat — joista nyt täälläkin istuu muun muassa edustaja Elomaa — teimme töitä, että me saimme estettyä kohtuuttomat esitykset. Mutta se hal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

litustaival oli todellakin lyhyt, koska meidäthän heitettiin ulos hallituksesta, ja tilalle jäivät sitten muut henkilöt.

Arvoisa rouva puhemies! Nostan vielä esiin täällä keskustelussa nostetun asiakasmaksukaton ja asiakasmaksulainsäädännön. Kunnilla on todellakin mahdollisuus kohtuullistaa näitä asiakasmaksuja, mutta valitettavasti sitä ei käytetä riittävästi. Meidän asiantuntijakuulemisissa valiokunnassa nousi esiin asiakasmaksukaton seurannan haasteellisuus erityisesti ikääntyneiden henkilöiden kohdalla sekä korkeat maksukatot ja omavastuut, jotka rasittavat ikäihmisten taloutta muuta väestöä enemmän. Siellähän on kolme erilaista maksukattoa: on terveyspalveluissa 683 euroa, lääkkeissä 572 euroa ja Kela-matkoissa se 300 euroa. Tämä on sellainen hankala maksukattojen viidakko, ja todellakin me esitämme, että nämä selvitettäisiin, mutta valitettavasti ette, hallitus, siellä yhtyneet tähän meidän esitykseemme.

Kyllä minun sydäntäni hieman kouraisi, edustaja Kiljunen — puhutte hyvin ja tiedätte paljon asioita — kun käytitte sanontaa ”katoava luonnonvara”. Ja minä ajattelen, että kun on paljon ikääntyneitä ihmisiä ja ikääntyneitä pienituloisia naisia, jotka nauttivat sitä takuueläkettä kansaneläkkeen tai pienen työeläkkeen päälle, niin toivoisin, että näkisimme heidät säilyvänä luonnonvarana ja ihanina... He ovat kantaneet työtaakkansa ja tehneet valtavan työmäärän, oli se sitten siellä maataloudessa, oli se sitten siivoojina, kodinhoitajina, apuhoitajina, tehneet sitä työtä ja saaneet pienen tulon, niin että he ovat oikeutettuja sen eläkkeen saamaan. Kyllä minä toivoisin, että kun oli se lupaus, minkä te annoitte eduskuntavaaleissa alle 1 400 euroa tienaa-ville, että näille pienille eläkkeille annetaan se 100 euroa, niin tulisi selkeät esitykset. Puhetta kyllä riittää, mutta tulisi sanoa myös selkokielellä se, milloin tämä 100 euroa tulee ja millä tavalla tätä asiaa selvitetään. Meillä ei sitä tietoa ainakaan valiokunnassa ole ollut, ja sen takia me asiaa kritisoiimme. Me kritisoiimme sen takia, että eduskuntavaalien alla on luvattu pienille eläkeläisille, alle 1 400 euroa tienaa-ville, tämä vappusatanen, ja sitä ei valitettavasti siellä ole.

Mutta vielä sitten, mitkä muut kurjistavat sitä eläkeläisten elämää? Polttoaineen hinnan korotukset ovat tasavero, joka ei huomioi veronmaksukykyä mitenkään ja kohdistuu erityisesti syrjäseutujen asukkaisiin, joille asiointimatkat ovat pitkät, ja ikäihmiset ajavat autoa pitkiä välimatkoja. Maamme suurkaupunkien ulkopuolella oman auton käyttö on välttämätöntä, eikä pieneläkeläisellä ole varaa sähköauton hankintaan. Joukkoliikennettä ei ole, ja myös taksilla liikkuminen on taksivuudistuksen seurauksena kallistunut ja hankaloitunut. Ja jos olen oikein ymmärtänyt, niin siellä Rinteen hallituksessa on kirjaus siitä, että konkreettisiin toimenpiteisiin ryhdytään, jotta korjataan nämä taksialan ongelmat. Toivoisin, että viette niitä eteenpäin, koska niistä tulee paljon palautetta.

Arvoisa puhemies! Kyllä kiitosta annetaan silloin, kun sille aiheutta on, ja kuten olemme sanoneet, niin tämä on hyvä askel. Totta kai korotukset ovat tervetulleita, mutta sillä ei ihan päästä maaliin.

Ja haluan kiittää edustaja Ovaskaa erittäin rakentavasta ja huomaavaisesta puheenvuorosta, kun huomasi, että todellakin täältä puuttuu kokoomus, joka itse asiassa nosti esiin tämän vappusatanen-teeman, joka itse asiassa löytyy perussuomalaisten vastalauseen sisältä, mutta sitä ei löydy kokoomuksen vastalauseen sisältä. Hienoa, että annoitte kiitosta meille siitä, että me istumme täällä edustaja Elomaan kanssa — tämä auttaa meitä jaksamaan ja taistelemaan yhteisten asioiden puolesta. Toivotan voimia kaikille meille, että teemme kaikkemme, että suomalaisilla on hyvä olla tässä yhteiskunnassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

18.25 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Juvoselle erittäin rakentavasta puheenvuorosta ja tästä hyvästä keskustelusta, jota olemme käyneet. On tärkeää, että hallitus kuulee ja kuuntelee opposition hyviä ehdotuksia, kun selätämme eläkeläisköyhyyttä. Kokoomus toivoo työllisyystoimia. Niitä tulee löytää ja tehdä, jotta voimme pitää kaikista huolta. Perussuomalaiset ovat nostaneet esille nämä asiakasmaksukattojen ongelmakohdat, joita tulee selvittää, ja eläkeläisten ostovoiman vahvistamisen. Ne ovat mielestäni hyviä asioita.

Minun vanhempani ovat yli 80-vuotiaita. Äitini opettaa edelleen silloin tällöin posliininmaalausta kansalaisopistossa. Hänen eläkkeensä on pieni, koska hän halusi hoitaa meidät villit poikansa kotona ja lähti vasta sitten kodin ulkopuolelle töihin. Mutta hän ei käy töissä vain rahan vuoksi vaan merkityksellisyyden vuoksi. Isäni kirjoittaa aktiivisesti ja tekee edelleen työkeikkoja ja vapaaehtoistyötä. Eläkeläisten, ikääntyvien hyvinvointi koostuu toki toimeentulosta, niistä tärkeistä asioista, joista olemme tänäänkin puhuneet ja oikeista palveluista, joihin on paljon viitattu, mutta myös mielekkästä toiminnasta ja elämästä. Li-putan aktiivisen vanhuuden puolesta

18.27 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Valitan, jos sananvalintani ei ollut hyvä, edustaja Juvonen. Minulle kuitenkin luonnonvara-termi on hyvin, hyvin positiivinen, ja luen myöskin Luojan luomaksi luonnonvaraksi ihmisen. Minä jos kuka haluan suhtautua erittäin suurella kunnioituksella meidän vanhusväestöömme. Se ansaitsee kaiken suojan, tuen ja hoivan ja myöskin aktiivisen osallisuuden yhteiskuntaan. Se on vain fakta, että yli 85-, yli 95-vuotiaat ihmiset ovat... Luonnon kiertokulku on sellainen, että niiden ihmisten määrä, jotka vielä tällä hetkellä saavat vain kansaneläkettä, jotka eivät ole olleet työeläkejärjestelmän piirissä työuransa aikana, on supistuva ja se väkisin supistuu, ja sen takia totesin, että näiden ihmisten osalta, jotka ovat yli 65-vuotiaita, niiden määrä, jotka eivät ole olleet työeläkejärjestelmän piirissä, supistuu rajusti. Se oli se minun ainoa viittaukseni, ja siihen on luonnollinen syy, ja kunnioituksen jaamme yhteisesti.

Mutta sen sijaan edustaja Mäkisalo-Ropponen viittasi siihen, että hän ei haluaisi muistella menneitä ja sitä tikulla silmään, joka sen tekee. Mutta kun täällä nyt on tätä vertailua tehty ja olemme vielä siinä tilanteessa, että meillä on juuri hallitus vaihtunut ja oppositio hyvin mielellään — ette välttämättä sitä tee — syylistää nykyistä hallitusta monista asioista, joita yhteiskunnassa juuri nyt on, ilman että tämä hallitus on vielä edes ehtinyt vaikuttamaan, niin meidän on pakko vielä katsoa, mitä se edellinen hallitus teki, koska se vaikuttaa tähän reaalityodellisuuteen, missä me olemme. Ja sen takia, jos puhemies sallii, minä pikkuisen katsoisin mennyttä suhteessa tähän päivään, koska meillä on — hienoa — edellisen kauden hallituspuolueiden edustajia täällä paikan päällä. Ainakin nämä edustajat, jotka tässä ovat paikalla, edustajat Elomaa ja Juvonen, ovat olleet hyväksymässä hallitusohjelman silloin edellisten vaalien jälkeen 2015. Siinä hallitusohjelmassa oli myöskin ikäihmisiä koskeva kokonaisvaltainen ohjelma. Minä viittasin tähän nykyhallituksen kokonaisvaltaiseen ohjelmaan, joka tarttui eläkeläisköyhyyteen. Silloinen hallitusohjelma lähti ihan toisesta näkökulmasta. Maamme heikkous numero yksi oli edellisen hallituksen ohjelman mukaan — jota siis edustaja Juvonen ja edustaja Elomaa ovat kannattaneet tässä salissa, äänestäneet sen puolesta — se, että Suomen taloutta ja kilpailukykyä hankaloittaa väestön ikääntyminen, siis ikäihmiset ovat tämän kansantalouden kilpailukyyn ja talouden kehityksen suurin este. Sen takia te rakensitte laajan leikkauslistan, ette kokonaisvaltaista ohjelmaa, jolla autettaisiin ikäihmisiä, eli leikattaisiin. Tämä nykyinen hallitus lähtee aivan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

toisesta kulmasta. Ikääntyneet katsotaan hallitusohjelman mukaan voimavaraksi, ihan suora kirjaus: ”Yhdenkään ikäihmisen ei pidä pelätä vanhenemista.” Se on se lähtökohta, josta nykyinen hallitus lähtee ja tarttuu näihin asioihin.

Ja sitten tämä tikulla silmään: Mitä te olette allekirjoittaneet? Mikä oli hallitusohjelma, kun te allekirjoititte ikäihmisiä koskevan kokonaisvaltaisen ohjelman? 1) Palvelumaksujen korotus, 150 miljoonan nettovaikutus, plussaa, saadaan siitä. 2) Lääkekorvausten pienentäminen, 150 miljoonaa. 3) Potilaiden, kuntoutujien matkakorvausten lasku, 20 miljoonaa. 4) Vanhuspalveluhenkilöstön vähennys, 70 miljoonaa. 5) Vanhuspalvelusuunnitelmien heikentäminen, 10 miljoonaa. 6) Kansaneläkkeiden jäädytys, kansaneläkeindeksin jäädytys, 355 miljoonaa. 7) Eläketulovähennyksen pienentäminen, 419 miljoonaa. 8) Sosiaalietuuksien hintaindeksin heikennys, sille ei ole edes summaa. 9) Eläkeläisten asumistuen heikennys, 123 miljoonaa. 10) Eläkkeisiin ei verotuksen ansiotulovähennystä, kuten työtuloihin. 11) Vielä ruoska päälle: jollei yhteiskuntasopimusta saada aikaan, työeläkkeiden indeksikorotus puolitetaan. Tämä oli teidän ohjelmanne, jonka te olette allekirjoittaneet kansanedustajina, kun perussuomalaiset menivät hallitukseen. Tämä on ollut siinä vaiheessa teidän ohjelmanne, mikä on viety läpi. Kiitos opposition, kiitos opposition, joka aktiivisesti vastusti näitä asioita, osa näistä jouduttiin peruuttamaan, paine tuli liian korkeaksi.

En halua sitä tikulla silmään, joka vanhoja muistelee, mutta tämä on syytä nyt katsoa, kun te teette nyt avauksia tässä tilanteessa, jolloin meillä on hallitusohjelma, joka aidosti, kokonaisvaltaisesti tarttuu useisiin kohteisiin ja pyrkii kohentamaan ikäihmisten asemaa, kuten sanottu, on sitten hoivasta kysymys, on sitten kotipalveluista kysymys, on kysymys vanhusasiamiehestä, on kysymys kohdennetuista terveystarkastuksista eläkkeelle siirtyvien ihmisten luona. On seniorineuvolajärjestelmän itu ja on eläketurvaan tehtävät korotukset, on tuhat uutta lääkäriä, viikossa pitää päästä kiirettömään hoitoon ja niin edelleen. [Arja Juvonen: Moniammatillinen tiimi!] On kohennusta, kohennusta, kohennusta ja kohennusta. Oppositiolta pitäisi tulla reilusti kiitosta tällaiselle keskeiselle ohjelmalle, jossa pyritään kohentamaan aidosti, kokonaisvaltaisesti eläkeläisköyhyyttä Suomessa.

18.32 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Todella, ikäihmiset ovat meidän hyvinvointivaltiomme takana, ja he ovat antaneet sen meille, ja me voimme nyt nauttia niistä hedelmistä. Heille kiitos.

On pakko ottaa esille pari asiaa. Nimittäin todella perussuomalaiset ovat olleet hallituksessa kaksi vuotta — se on todella lyhyt aika. [Kimmo Kiljusen välihuuto] Kaksi vuotta. Me perussuomalaiset olimme myös tässä mukana: meidän ansiostamme asumistuen leikkaus peruutettiin ikäihmisiltä elikkä vanhuksilta, eläkeläisiltä. Että siihen korjaus, kuten edustaja Juvonenkin jo tässä totesi. Kaksi vuotta on todella lyhyt hallitusaika, jos ajatellaan, kuinka pitkään nämä isot, muut puolueet ovat olleet hallituksissa, vuosikymmenien ajan. Meidän syntilistamme on todella pieni, emmehän siellä olleet kuin kaksi vuotta. Me lensimme sieltä pois, koska emme olisi varmaankaan hyväksyneet jatkotoimenpiteitä muutenkaan, koska ne olivat sen vastaisia, mitä me itse ajattelimme.

Muuten täytyy sanoa tästä asiasta, mitä tänään on käsitelty: me annamme siitä kiitoksen — kiitos — mutta se on vielä hyvin pieni teko.

Ja vielä edustaja Kiljuselle: Olette pitänyt todella hyvin esillä tätä eläkeläisten indeksiasiaa, sitä, että sille pitäisi jotain tehdä, mutta valitettavasti oma puolueennekaan ei ole kannattanut sitä eikä lähtenyt siihen mukaan. [Kimmo Kiljunen: Kiitos tuesta!] Toivon,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

että saisitte myös omat edustajanne siellä puolueessanne puhuttua edes tämän puoliväli-indeksin taakse. Perussuomalaiset ovat sitä esittäneet.

Mutta kaiken kaikkiaan, kaikki te edustajat, jotka tänään olette täällä salissa, olette varmaan aidosti kiinnostuneita siitä, että eläkeläisten asiat hoidettaisiin vielä paremmin tulevaisuudessa. Ja siitä kiitos, että tätä keskustelua käydään, ja toivottavasti se tuo hyviä tuloksia.

Tosiaan niiden pienituloisten eläkeläisten tilanne on, kuten on jo tässä todettu, todella tiukka ja vaikea tällä hetkellä.

18.35 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Vanhoja voi aina muistella, ja on syytä ehkä muistaa, että, kiitos Sipilän hallituksen, tässä tilanteessa nyt olemme ja meillä on myös varaa tehdä niitä ratkaisuja tässä hallituksessa. Toki nämä eivät ole niin isoja ratkaisuja ja niin isoja summia kuin mitä jotkut ovat luvanneet, mutta mielestäni politiikassa ei pidä myöskään luvata liikoja. Pitää muistaa se realismi ja katsoa oikeasti, mitä pystytään toteuttamaan. Sillä työllä, mitä Sipilän hallitus teki, pystytään nyt toteuttamaan tämän verran, ja tämä suunta on oikea. Yle esimerkiksi laski Sipilän hallituksen aikaisia vaikutuksia. Siinä hallituksessa tehtiin merkittäviä korotuksia juuri takuueläkkeeseen, ja sen ansiosta monen eläkeläisen tilanne nousi plussalle, jos verrataan sitä hallituksen kauden alkua ja loppua. Eli joskus on hyvä muistella myöskin niitä vanhoja, jos niitä halutaan muistella.

18.36 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Kahta asiaa tulen täällä nyt korjaamaan. Toinen liittyy eläkeläisten asumistukeen ja toinen tähän vanhustenhoitoon ja muun muassa hoitajamitoitukseen, minkä nostitte täällä esille.

Jos lähdetään oikein kaivamaan tikulla oikein, oikein sieltä syvältä, niin meidän täytyy mennä vuoteen 2013. [Kimmo Kiljunen: Täytyy mennä varmaan 1900-luvulle!] — Täytyy mennä varmasti vielä siitä eteenpäin, mutta itse olen 2011 tänne eduskuntaan tullut ja ajattelen sitä kautta nyt sitten, se on se ensimmäinen kauteni. — Vuonna 2013 tätä kuuluisaa henkilöstömitoitusta, mikä liittyy vanhustenhoitoon, lähdettiin heikentämään, ja se tapahtui teidän, SDP:n, ollessa hallituksessa, teidän peruspalveluministerinne ollessa siellä tätä asiaa ajamassa. Elikkä oli tämmöinen ikäihmisten palvelujen laatusuositus, mikä oli voimassa, ja siinähan sitä määriteltiin sitä hoitajamitoitusta, ja sieltä 0,5–0,8:n haitarista se tiputettiin teidän kaudellanne sinne 0,5:een. Eli sieltä se on lähtöisin se 0,5.

Ja on aivan totta, niin kuin sanotte — ja kaikki täällä sen tietävät, ketkä silloin olivat eduskunnassa — että Sipilän hallitus viime kaudella halusi heikentää hoitajamitoitusta 0,4:ään niissä toimipaikoissa, joissa se olisi ollut mahdollista, joissa on esimerkiksi avustettavia asiakkaita, jotka toimivat ehkä omatoimisesti ohjattuna, kevyesti avustettuna. Mutta perussuomalaisten eduskuntaryhmästä löytyi kuitenkin vastustusta asialle, muun muassa itse laadin swot-analyysin, koska hallituksesta ei löytynyt tästä aiheesta minkäänlaista riskianalyysia siitä, mitä se tarkoittaa, jos heikennetään. Järjestin Kansalaisinfossa yleisötapahtuman ja toimitin sitten kaiken tämän materiaalin sinne ministeriöihin tiedoksi, että tiedätte millaisia riskejä näihin asioihin liittyy. Kävin hyvin paljon keskusteluja asioista. Hoitaja kun olen, jouduin monesti myös selkokielellä, ruohonjuuritasolla avaamaan sitä, että mistä asioista on kysymys.

Ja on hienoa, että silloinen hallitus sitten — itsekin olin silloin siellä hallituksessa sosi-aali- ja terveystieteiden osastossa — päätti perua tällaisen esityksen. Se peruttiin, koska todettiin, että sillä on todella huonoja seurauksia, sitä ei missään nimessä voi tehdä. Asia kuul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

tiin. Elikkä on erittäin tärkeää, että meitä kansanedustajia kuullaan. On hyvä asia, että kun on tärkeä asia, jonka takia me taistelemme, olemme sitten oppositiossa tai hallituksessa, niin meitä kuullaan, koska me olemme kansan sanansaattajia täällä ja me tuomme nämä tärkeät asiat esille. Mutta kukaan meistä, joka on ollut siellä hallituksessa tai joka siellä tulevaisuudessa on, ei vältty siltä, että joutuu tekemään myös kipeitä päätöksiä, jotka aina osuvat johonkuhun. Mutta nämä ovat ne asiat, joita olemme vastustaneet ja jotka olemme onnistuneet perumaan.

Arvoisa rouva puhemies! Ikäihmisten asiat ovat meille kaikille yhteisiä, ja eläkeläisten pärjääminen on tärkeää. On hienoa, että, edustaja Elomaa, nostitte leipäjonot esille. Olen itse ollut mukana ympäri Suomen eri alueiden leipäjonoissa, käynyt siellä katsomassa, ja nyt paikkoja nimeämättä niissä leipäjonoissakin on eroja, eli on todella ihmisiä, jotka ovat ruuan tarpeessa ja tarvitsevat vaatetta ja niin poispäin. Eli meillä on Suomessa köyhiä ihmisiä, ja kiitos niille, jotka antavat sen ruuan sinne leipäjonoihin ja jakavat sitä pyyteettömästi. Eli kyllä heitä on tuettava, ja se on meidän kaikkien yhteinen asia. Se on kyllä jotenkin häpeäpilkku, kun ajatellaan, että ihminen joutuu menemään leipäjonoon hakeakseen ruokaa. Mutta kiitos niille toimijoille, jotka siellä ovat. Emme saisi asettaa ihmistä sillä tavalla vaa'ankieliasemaan, että ostanko lääkkeitä vai ruuan.

Nämä ovat niitä teemoja, joiden puolesta me taistelemme, ja olemme sitä mieltä, että niihin pieniin työeläkkeisiin — olemme siinä mielessä samalla puolella — tulisi saada korotusta. Ne ihmiset odottavat tuolla, ja monet pientä työeläkettä saavat — se teidän vappusatasenne, minkä te lupasitte — antavat siitä vähäisestään vielä, auttavat lapsiaan, auttavat lapsenlapsiaan ja tukevat sillä tavalla, että sitä ostovoimaa olisi jollakulla muulla kuin heillä itsellään. Elikkä on tärkeää, että pidämme huolen heistä, ja niin kuin on sanottu täällä, alku on hyvä mutta ei kuitenkaan riittävä.

Täällä oli hyviä lausumia, mitä me esitimme. Valitettavasti emme saaneet yksimielistä lausuntoa, koska hallitus ei niitä hyväksynyt. Jatkamme toimenpiteitä sen eteen, että suomalaiset selviävät arjessa.

Kiitan edustaja Kinnusta hyvistä, selkokielisistä puheenvuoroista täältä puhujapöytästä ja myös sieltä äsken. Hienoa, että näette myös, että täällä on rakentavuutta ja me haluamme rakentavasti esittää asioita. Silloin on mahdollisuus istua siinä samassa veneessä, kun ollaan myös rakentavia, ja on tärkeää, että kuuntelemme toinen toisiamme.

18.41 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Samassa veneessä ollaan. Minulla ei ole menneisyyttä tässä talossa, mutta katson silti vähän taaksepäin.

Isovanhempani olivat hyvin työtätekeviä ihmisiä, joutuivat jättämään kotinsa rajan taakse ja tekivät paljon työtä sukupolvien eteen. Eläkkeellä olevat ovat tottuneet tekemään työtä leipänsä eteen, ja monet heistä eivät halua olla toisten armoilla. Siksi leipäjonoon lähteminen on niin vaikeaa. On hyvä, että täällä on puhuttu leipäjonoista.

Haluan liittyä edustaja Elomaan kiitoksiin menneille sukupolville ja nykyisille eläkeläisille ja vanhuksille siitä työstä, mitä he ovat tehneet meidän ja koko isänmaan hyväksi. Kiitos myös kaikille vapaaehtoisille, jotka auttavat köyhiä vanhuksia. Tätä köyhyyttä meidän täytyy selättää yhdessä.

Samalla kun huolehdimme ruuasta ja asumisesta ja perustarpeista, meidän tulee myös osallistaa varttuneet ja ikääntyvät yhteisöihin. Rahakaan ei auta, jos on yksinäinen. Tarviin naapurusto, suku tai ystäväpiiri tai yhteisö, johon voi osallistua, tarvitaan koulumummoja ja -pappoja kouluihin ja päiväkoteihin. Monet eläkeläiset haluavat tehdä vapaaehtois-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

työtä. Voisiko jatkossa tarkastella sitä, voisiko tästä vähän myös korvata? Voisiko Reisjärven Köyhänperän Kaarinalle maksaa hieman siitä, että hän pitää huolta naapurin Ellistä, joka on vielä huonokuntoisempi mutta haluaa asua kotikylässä läheisten ihmisten ja ystävien ympäröimänä?

18.44 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Useissa puheenvuoroissa täällä on tuotu esille se, että esimerkiksi viime hallituskaudella ei ollut varaa kohentaa varsinaisesti ihmisten perustoimeentuloa, muun muassa eläkkeitä. [Arja Juvonen: Takuueläkettä korotettiin!] Kuitenkin on viitattu siihen — juuri viittasitte siihen — että takuueläkettä korotettiin, ja tämä on useassakin puheenvuorossa tullut vastaan, takuueläkkeen korotus viime kaudella. Te tiedätte hyvin, että nämä indeksijäädätykset, jotka samanaikaisesti tehtiin, käytännössä söivät sen korotusvaran, mikä sieltä tuli. Nyt meillä on aivan erilainen tilanne. Nyt me korotamme takuueläkettä ja kansaneläkettä ja myöskin indeksitarkistukset tehdään täysimääräisesti. Täysin eri henki tässä toiminnassa, täysin eri henki, täysin eri lähestymistapa. Oliko varaa viime vaalikaudella vai ei? Nytkin meillä on se hankaluus, että me pyrimme kansaneläkkeisiin ja takuueläkkeisiin budjettivaroja käyttämään. Siihen käytetään nyt 183 miljoonaa, mutta toistan vielä: tämä hallitus pyrkii myöskin nyt kolmikannassa neuvottelemaan, voidaanko työeläkejärjestelmästä saada tukea tähän niin sanottuun — te käytitte tätä termiä — vappusataseen näiden eläkkeiden perusteella. Tämä vara oli myöskin teillä käytettävissä viime hallituskaudella. Vuonna 2015 vuodenvaihteessa eläkerahastoissa oli rahaa 170 miljardia euroa. 2019, neljä vuotta myöhemmin, vuodenvaihteen jälkeen, siellä rahastoissa oli yli 200 miljardia. Yli 30 miljardia rahastot kasvoivat. Siinä kasvussa olisi ollut varaa käyttää esimerkiksi — samalla tavalla kuin nyt tämä hallitus pyrkii tarkastelemaan sitä mahdollisuutta, voidaanko näistä korkotuotoista pieni siivu käyttää — myöskin tänne eläketurvaan, mihin ne rahat on itse asiassa koottu. 65 prosenttia näissä eläkerahastoissa olevista varoista on nykyisten eläkkeensaajien tai juuri eläkkeelle siirtyvien säästöjä: 130 miljardia. Tämä täytyy nyt muistaa, nämä ovat nyt heidän rahojaan, ja 65-vuotias elää keskimäärin 20 vuotta. Suuret ikäluokat ovat olleet eläkkeellä jo 10 vuotta, ja näitä rahastoja lähdettiin kasvattamaan suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtymisen pelossa, eläkepommin pelossa.

On hyvä pitää mielessä koko ajan tämä iso kuva, kun puhumme siitä, onko varaa eläkkeisiin. Meillä on varaa, ja tervehdin ilolla siitä, että perussuomalaisista ainakin osa on sitä mieltä, että meidän kannattaa katsoa myöskin tätä indeksijärjestelmää, koska sitä meidän on pakko katsoa ennemmin tai myöhemmin.

18.46 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin minä haluan todellakin oikein vilpittömästi kiittää tästä keskustelusta täällä. Tämä on ollut hyvää keskustelua siinä mielessä, että täällä on ollut semmoinen toinen toistemme arvostamisen tunnelma koko ajan. Vaikka olemme olleet eri mieltä asioista, niin me olemme kuunnelleet toisiamme ja halunneet ymmärtää toista ja viedä tätä keskustelua eteenpäin. Se ei aina toteudu tässä salissa. Kun kerrankin on tällainen hyvä fiilis tässä keskustelussa, niin siitä kannattaa kyllä antaa kiitoksia kaikille osallistujille.

Mutta sitten minulla olisi edustaja Juvoselle semmoinen asia, jota toivon, että me voisimme joskus katsoa vaikka tämän salin ulkopuolella, koska tämä ei tässä salissa nyt tänä päivänä varmaan ratkea. Minä olen nimittäin aikaisemminkin joskus kuunnellut teitä ja miettinyt, että mitähän te oikein tarkoittatte sillä, kun te sanoitte, että näitä laatusuosituksia

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

heikennettiin silloin vuonna 2013, koska itse asiassa — joskus tarkistin tämän tilanteen tämän keskustelun tiimoilta — laatusuosituksissa vuonna 2008 ja 2013 henkilöstön vähimmäismitoitukset ovat kyllä samat. Eli terveyskeskuksen vuodeosastojen pitkäaikaishoidossa hoitajamitoitus on laatusuosituksen mukaan 0,6—0,7. Mutta silloin 2013 tämmöinen esimerkinomainen hyvän hoidon mitoitus poistettiin laatusuosituksesta, koska, niin kuin hyvin tiedämme — hoitajia kun molemmat olemme — se hyvän hoidon määrittely on aina suhteessa asiakkaan hoitoisuuteen, ja tämän epämääräisyyden takia poistettiin tämä esimerkinomainen hyvän hoidon mitoitus. Mutta se vähimmäismitoitus, jonka alle ei saa mennä, on eri asia. Ja minun mielestäni sitä ei kyllä silloin muutettu, vaan se on 0,6—0,7. Tämä vähimmäismitoitushan on nyt sitten se, jolla suojataan ihmisten perusoikeuksia turvalliseen ja ihmisarvoiseen elämään silloin, kun ollaan hoivan varassa. Minä olen aikaisemminkin vähän miettinyt tätä asiaa, että meidän pitäisi varmaan joskus tämän salin ulkopuolella ihan katsoa nämä dokumentit, että mistä tämä ero johtuu. Minun käsittääkseni sitä mitoitusta ei muutettu. Myös vuonna 2013 se oli pitkäaikaishoidossa 0,6—0,7.

18.49 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Vielä pari asiaa eläkeläisiin liittyen haluan nostaa. Kun puhutaan toimeentulotuesta, niin kyllähän se niin on, että ikäihmiset usein ovat sen luonteisia, että vaikka heille kuuluisi toimeentulotuki, he eivät sitä periaatteessa hae. [Kimmo Kiljunen: Kyllä! Tämä on täsmälleen näin!] He yrittävät sinnitellä, ja sekin on huono asia. Pitäisi jotenkin heille saada se helpommin, ettei heidän tarvitsisi sitä hakea, vaan se tulisi helpommin. He eivät periaatteessa halua niin sanottuja almuja — vaikka ne eivät niitä olekaan. Mutta heillä on oma ylpeytensä, ja he eivät halua muuta kuin tehdä työnsä ja olla eläkkeellä ja ansaita vain sitten sen, mitä eläkkeistä tulee. He eivät halua mitään lisäapua periaatteessa. Se on tavallaan ikäväkin asia, koska se tarkoittaa sitä, että heillä ei ole ostovoimaa silloin. Jos me saisimme näille pienituloisille eläkeläisille sitä lisäansiota tai eläkkeet vähän paranisivat, niin sehän tarkoittaa, että ostovoima lisääntyy — ja on ihan satavarma, että se raha pyörii täällä Suomessa eikä lähde minnekään muualle vaan periaatteessa tuo itseään vähän niin kuin takaisinkin. Se täytyy muistaa eläkeläisten kohdalla.

Ja sitten edustaja Kinnuselle: minä kiitän valtavasti siitä puheenvuorosta, jossa nostitte yksinäisyyden ja vapaaehtoistoiminnan esille, kun puhutaan myös ikäihmisistä ja vanhuksista. Se on todella tärkeää. Voimme kaikki vaikuttaa siihen, että huomioimme lähimmäisiämme, joka iikka meistä.

Kuten Mäkisalo-Ropponen tässä totesi, tämä keskustelu on ollut varsin hyvää ja olemme kunnioittaneet toistemme puheenvuoroja. Tämä on ollut hyvää keskustelua. Kiitos siitä.

18.51 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Vuonna 2013 laatusuosituksessa olevaa ympärivuorokautista hoivaa laskettiin sinne 0,5:een, eli se tehtiin sinne ja se löytyy sieltä. Jos vertailee ikäihmisten palvelujen laatusuositusta vuosilta 2008 ja 2013, niin siinä, mikä tuli 2013 kesällä, heinäkuussa, voimaan, se laskettiin sinne 0,5:een. Mutta sen jälkeen toki on tehty paljon muutakin. Meillähan pikkuhiljaa katoavat vanhainkodit, ja meillä katoaa se pitkäaikaishoiva. Niitä pitkäaikaishoivan laitospaikkoja on vähennetty systemaattisesti vuodesta toiseen. Yhä useampi ihminen hoidetaan siellä omassa kodissa, eikä meillä ole enää sitä niin sanottua pitkäaikaishoivaa vaan se on sitä ympärivuorokautista hoivaa, ja se on se 0,5.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 59/2019 vp

Mikäänhän ei ole estänyt toimijoita käyttämästä korkeampaa mitoitusta, koska se on ollut siellä tavallaan suosituksena. Ainahan pitäisi mennä sen mukaan, mikä on se todellinen hoidon tarve. Se voi olla vaikka 0,8, jos niin koetaan. Olisi hyvä, että ne paikat, missä on korkeampi mitoitus tällä hetkellä, eivät lähtisi sitä laskemaan ainakaan alaspäin sinne 0,5:een vaan pitäisivät mahdollisimman korkealla. Ja sitten myös silloin, jos tulee erityisiä tilanteita, muun muassa saattohoito, sitä henkilöstöä lisättäisiin enemmän.

Mutta voimme katsoa tämän edustaja Mäkisalo-Ropposen kanssa vielä oikein kahden kesken sillä tavalla, että saamme selvyuden, että puhumme samoista asioista. [Kimmo Kiljunen: Kahvilan puolella!]

18.53 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kun puhumme pienimmistä eläkkeistä, usein unohtuvat koti-isät ja kotiäidit, jotka ovat hoitaneet lapsensa kotona. Päätökseen lapsen kotona hoitamisesta vaikuttavat monet asiat. Jos on vaikka useita eri-ikäisiä lapsia perheessä, on myös monenlaisia tarpeita. Jos lapsista joku on vammaisen tai sairastunut, on hyvin luontevaa, että toinen vanhemmista jää kotiin ja toinen käy kodin ulkopuolella töissä. Keskustan kanta ja omakin kantani on, että perheiden tulee jatkossakin saada itse päättää, miten he lapset hoitavat, ja on tärkeää, että me voimme jatkossa tärkeää varhaiskasvatusta osa-aikaisesti suunnata näitten perheitten tueksi.

Eläkkeisiin liittyen kotiäitien ja koti-isien eläkkeitä tulisi tarkastella tulevassa sosiaali- ja terveystalouden ja sosiaaliturvan uudistuksessa, että jatkossa ei olisi näin. Kiitos tästä rakentavasta keskustelusta kaikille.

18.54 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa nosti vielä esille toimeentulotukiasiakkaiden ja nimenomaan yli 65-vuotiaiden roolin tässä. Sosiaaliviranomaisten ja Kelan laskelmien mukaan tilanne on todella tuon kaltainen, että toimeentulotukimenot olisivat 50 prosenttia suuremmat yli 65-vuotiailla, jos he käyttäisivät sen, mihin he ovat oikeutettuja. Kolmasosa jää käyttämättä, ja tämä on aito tilanne.

Siellä on monta syytä. Yksi saattaa olla, että ihmiset ovat tietämättömiä, mutta yhtä keskeinen syy on, että ihmiset eivät kehtaa. Iäkkäät ihmiset jollain tavalla katsovat, että kyllä minun täytyy pärjätä omillani, ja he eivät kehtaa mennä niin sanotusti toimeentuloluukulle. Ihmisiä pitäisi pystyä sekä informoimaan ja myöskin vapauttamaan tämännäköisestä epävarmuudesta ja turhan ongelman rakentamisesta, oman elämänsä vaikeuttamisesta.

Mutta tietenkin olette ihan oikeassa, niin kuin tässä kaikki ovat olleet oikeassa, siinä, että tehokkaampi ja parempi keino on tietysti turvata eläketurva sille tasolle, että toimeentuloluukulle ei tarvitse mennä. Se on se oikea tie. Sen tien hallitus on nyt tässä valitsemassa, kun on lähdetty korottamaan tätä takuueläkettä ja kansaneläkettä, ja jatkoakin on luvassa, tietenkin, ja pakko ollakin.

Minäkin kiitan kaikkia kollegoja tästä keskustelusta. Kyllä minä luulen, että suomalaiset eläkkeensaajat ja ikäihmiset ansaitsevat sen, että eduskunta keskustelee juuri tällä tavalla, tällä tavalla argumentoiden. Meillä on näkökulmaeroja, ja näitä on hyvä tuoda esille, mutta pyritään pitämään keskustelun taso laadukkaana. — Kiitos teille, kollegat.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 43/2019 vp sisältyvien 1.-6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.